

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/232/2019
Identifikačné číslo spisu:	4303899589
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:4303899589.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Mgr. B. Š., bývajúceho v G. J., M. P. Š. XXXX/XX, zastúpeným advokátom Mgr. Martinom Šutkom, so sídlom v Nových Zámkoch, Ernestova Bašta 7, 2/ JUDr. O. P., bývajúceho v O., B. XXXX/XX, proti žalovaným 1/ Ing. B. V., bývajúcemu v G. J., M. P. Š. XXXX/XX, 2/ B. W., bývajúcemu v G. J., W. K. XXXX/XX, 3/ Š. I., bývajúcemu v G. J., M. XXXX/XX, žalovaní 1/ až 3/ zastúpení advokátom JUDr. Štefanom Haulíkom, so sídlom v Bratislave - mestská časť Staré Mesto, Jesenského 2 a 4/ MAFRA Slovakia, a.s., so sídlom v Bratislave, Nobelova 34, IČO: 51 904 446, žalovaný 4/ zastúpený advokátskou kanceláriou agner & partners, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Špitálska 10, IČO: 36 722 758, o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 6C/16/2003, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 26. októbra 2016, sp. zn. 6Co/391/2015, takto

rozhodol:

I. Dovolací súd pokračuje v konaní so žalovaným 4/ MAFRA Slovakia, a.s., so sídlom v Bratislave, Nobelova 34, IČO: 51 904 446 ako právnym nástupcom spoločnosti MAFRA Slovakia, a.s., so sídlom v Bratislave, Nobelova 34, IČO: 31 333 524.

II. Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 26. októbra 2016, sp. zn. 6Co/391/2015 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Levice rozsudkom z 19. mája 2008, č. k. 6C/16/2003-609 v spojení s opravným uznesením z 18. novembra 2008, č. k. 6C/16/2003-733 zamietol žalobu a rozhodol o trovách konania.

2. Na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ Krajský súd v Nitre uznesením z 28. apríla 2009, sp. zn. 6Co/55/2009 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Levice rozsudkom z 27. apríla 2015, č. k. 6C/16/2003-2180 (ďalej aj „súd prvej inštancie“) zamietol žalobu a rozhodol, že o trovách konania súd rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozsudku okresný súd uzavrel, že nebolo preukázané, že došlo k neoprávnenému zásahu do práv žalobcov na ochranu ich osobnosti, žalobcovia neunesli dôkazné

bremeno, aké nepriaznivé následky vyvolal článok v ich rodine a spoločnosti a akou mierou bola znížená ich dôstojnosť alebo vážnosť v spoločnosti, a akú reakciu zásah vyvolal v ich rodinnom, pracovnom či inom prostredí a preto žalobu zamietol.

4. Na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ Krajský súd v Nitre rozsudkom z 26. októbra 2016, sp. zn. 6Co/391/2015 (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, v reakcii na uplatnené odvolacie dôvody vymedzené odvolacími námietkami v odvodnení rozsudku vysvetlil prečo ich nepovažoval za opodstatnené.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca 1/ (ďalej aj „dovolateľ 1/“), jeho prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP.“).

5.1. Podľa názoru dovolateľa 1/ trpí napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie vadou konania, ktorá spočíva v nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozhodnutia v tom, že obidva sudy nevysvetlili, prečo články žalovaných, ktoré preukázateľne obsahujú nepravdy a skresľujúce informácie, považujú za hodnotiacu kritiku a prečo táto kritika je u žalovaných 1/ - 3/, podieľajúcich sa priamo na procese privatizácie, ktorý „kritizujú“, oprávnená a nemôže byť preverená vo vykonanom dokazovaní, v ktorom neunesli dôkazné bremeno pravdivosti svojich tvrdení. Odvolací súd sa vôbec nevysporiadal s argumentami dovolateľa 1/ v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie a len zopakoval argumenty o oprávnenosti kritiky verejnej záležitosti, bez toho, aby sa akokoľvek vyjadril k odvolacím dôvodom, tvrdiac, že kritika žalovaných je v tomto prípade nevybočujúca z medzí - teda ústavne konformná. Na podporu svojho názoru uviedol, že v danom prípade sa jedná o hodnotiaci názor autorov článku opierajúci sa o vlastné subjektívne kritériá, ktorý nie je možné dokazovať a je aj v rozpore s vykonaným dokazovaním.

5.2. V danom prípade totiž obidva sudy ignorovali dôkazy o tom, že uverejnením článku žalovaní sledovali osobné ciele, aby prostredníctvom médií s celoslovenskou pôsobnosťou prinútili štátne orgány, aby konali podľa „ich predstáv“, ktoré sa časom ukázali byť nesprávne. Podľa názoru dovolateľa 1/ nemožno sporný článok považovať za hodnotiaci ani preto, lebo do procesu jeho prípravy aktívne vstupoval redaktor HN a hoci bol článok uverejnený v rubrike ohlasov čitateľov, išlo o spoločný článok poskytovateľov informácií a redaktora vydavateľstva HN, ktorý tieto informácie zverejnil, pričom uverejnenie článku načasoval spolu s uverejnením dovolateľovho ohlasu /ktorý komentoval/ v jeden deň, čím zjavne došlo k manipulovaniu s mienkou čitateľov a k zneužitiu slobody prejavu na súkromné ciele. Taktiež nepripojením spisu, vedeného tým istým súdom pod sp. zn.: 14C/5/2004 ohľadom série článkov, ktoré predmetnému článku predchádzali, selektívnym hodnotením dôkazov, ich nevyhodnotením a zároveň nepripustením výsluchu svedkov súd prvej inštancie neumožnil dovolateľovi 1/ uniesť dôkazné bremeno ohľadom jednak zneužívania slobody prejavu a tlače, ale aj zásahu do jeho osobnosti a neumožnil mu ani dokázať, že v prípade týchto článkov médií kauzu privatizácie zveličili a spravili pre čitateľov „ľúbivou“. Odvolací súd neinformoval žalobcov o vyjadreniach žalovaného 4/, ktoré súdu zaslal, žalobcovia nemali možnosť sa k týmto vyjadriť, čím im odňal právo konať pred súdom. Dovolateľ 1/ navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudky odvolacieho aj prvoinštančného súdu a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie aj žalobca 2/ (ďalej aj „dovolateľ 2/“), prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP.

6.1. Dovolateľ 2/ uviedol, že pri nahliadnutí do súdneho spisu 8. marca 2017 zistil, že k jeho odvolaniu a k odvolaniu dovolateľa 1/ sa vyjadril žalovaný 4/ (vyjadrenie z 22. júna 2015 doručené odvolaciemu súdu 15. júla 2015 a vyjadrenie zo 16. júna 2015, doručené odvolaciemu súdu 14. januára 2016). Súd prvej inštancie nedodrжал ustanovenie § 373 ods. 2 CSP a nevyrubil súdny poplatok za odvolanie a nedoručil vyjadrenie žalovaného 4/ žalobcom v zmysle § 374 ods. 1 CSP. Odvolací súd nevrátil súdu prvej inštancie spis ako predčasne predložený, hoci musel vedieť o porušení procesných pravidiel v neprospech žalobcov. Napriek tomu, že vyjadrenia žalovaného 4/ mal k dispozícii a napriek tomu, že mu spis súdom prvej inštancie bol predložený už 1. júla 2015, vo veci rozhodol rozsudkom 26. októbra 2016 bez toho, aby procesné pochybenie súdu prvej inštancie napravil. Nedoručenie vyjadrenia strany konania druhej strane konania vytvára stav nerovnosti strán v konaní pred súdom, čo je v rozpore s

princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasti práva na spravodlivý proces. Takýto právny názor vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 4Cdo/141/2010 z 21. októbra 2010 ako aj v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/200/2010 z 9. novembra 2010.

6.2. Dovolateľ 2/ zároveň namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu. Samotným právnym zhodnotením odvolania sa odvolací súd zaoberal len na necelých troch stranách rozsudku. Neuvedol jasne, presne a zrozumiteľne s ktorými časťami rozsudku súdu prvej inštancie sa stotožňuje. V žiadnom prípade sa nevenoval vysvetleniu, prečo považuje tvrdenia v článku iba za hodnotiaci úsudok. Odvolací súd sa absolútne nezaoberal námietkami voči procesnému postupu a nezaoberal sa dostatočne hmotnoprávnou stránkou odvolania žalobcu 2/. Neskúmal či sú jednotlivé výroky napadnutého článku pravdivé alebo nie, nevyhodnotil motív napísania článku, vôbec si nevšimol svedeckú výpoveď Ing. Š., na ktorú poukazoval, absolútne nevyhodnotil predkladané dôkazy, ktoré poukazovali na skutočnosť, že napísaný článok mohol mať vplyv na ukončenie jeho členstva v dozornej rade spoločnosti Elektrosvit Ostrava, s.r.o. a v predstavenstve spoločnosti Elektrosvit Svatobořice a.s. Skutočnosť, že sa žalobca 2/ stal sudcom a pôsobil ako predseda Okresného súdu Pezinok, na ktorú poukazuje odvolací súd, nemá žiaden súvis s napadnutým článkom. Žalobca 2/ v súvislosti s nedostatočným odôvodnením poukázal na judikatúru EŠLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky.

6.3. Odvolací súd tiež nepostupoval v súlade s prejednávacou zásadou v zmysle § 120 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), keď nikto nenavrhol vykonať dôkaz, či žalobcovia uplatnili v zmysle § 19 ods. 1 zákona o periodickej tlači opravu nepravdivých údajov, ktoré boli uvedené v inkriminovanom článku. Ďalším namietaným procesným pochybením odvolacieho súdu je porušenie tzv. koncentračnej zásady, uvedenej v § 118a OSP. V závere žalobca 2/ navrhol, aby dovolací súd v súlade s § 449 ods. 1 a 2 CSP rozsudky odvolacieho a prvoinštančného súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

7. K dovolaniam žalobcov 1/ a 2/ sa vyjadrili žalovaní 1/ až 3/.

7.1. Poukázali na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/26/2017 zo 6. marca 2017, podľa ktorých nedostatok riadneho odôvodnenia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Podané dovolanie žalobcu 1/ je neprípustné a preto by malo byť odmietnuté v zmysle § 447 písm. f/ CSP. Okrem toho dovolanie nie je dôvodné, pretože z práva na spravodlivý proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Súd nie je povinný poučovať stranu konania zastúpenú advokátom o hmotnom práve, z ktorého odvodzuje svoj nárok, preto žalovaní neuznávajú argument, že súd žalobcovi 1/ nevyvetlil, ako mal preukázať rozsah zásahu do jeho osobnosti. Okrem toho súd prvej inštancie v bode 16. a 17. svojho rozsudku zdôvodnil veľmi konkrétne svoj právny záver. Dovolanie žalobcu 1/ je teda vo svojej podstate len subjektívnym hodnotením súdneho rozhodnutia z jeho strany. V napadnutých rozhodnutiach teda súdy správne poukázali na to, že uverejnením predmetného článku žalovaní chceli len poukázať na negatívne javy.

7.2. Z dovolania žalobcu 2/ možno vyvodiť, že súd sa môže zaoberať len prípadným posúdením zmätočnosti konania, ktoré vytkol žalobca, t. j. či súd prvej inštancie mal naozaj zákonnú povinnosť doručiť vyjadrenie žalovaného 4/ vyplývajúcu z § 374 ods. 1 CSP, či odvolací súd mal naozaj zákonnú povinnosť vrátiť spis súdu prvej inštancie ako predčasne predložený a či odvolací súd pochybil v tom, že vo veci rozhodol rozsudkom bez toho, aby napravil pochybenie súdu prvej inštancie. Podľa žalovaných 1/ až 3/ sa § 470 ods. 1 CSP a § 374 ods. 1 CSP neaplikujú na predmetné vyjadrenia ako na procesné úkony, ktoré boli urobené pred 1. júlom 2016. Súd prvej inštancie správne postupoval podľa § 209a ods. 2 OSP v čase, keď súd konal a po doručení odvolania žalovaným 1/ až 4/ a uplynutí lehoty na podanie odvolania a vyjadrenia vec postúpil odvolaciemu súdu. Predmetné vyjadrenia žalovaného 4/ boli doručené súdu prvej inštancie až po postúpení spisu odvolaciemu súdu. Žalobca 2/ zároveň nevymedzil nesprávny procesný postup poukázaním na konkrétne porušenie zákona tým, že odvolací súd nenapravil, resp. nepostúpil spis naspäť súdu prvej inštancie na nápravu doručenia vyjadrenia protistranám. Žalovaní 1/ - 3/ poukázali aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. decembra 2010 sp. zn. IV. ÚS 462/2010, podľa ktorého môže byť absencia stanoviska k vyjadreniu k

opravnému prostriedku druhého účastníka konania irelevantná, ak súd nezaložil svoje rozhodnutie na vyjadrení k opravnému prostriedku. Povinnosťou súdu prvej inštancie bolo v zmysle § 209a ods. 1 OSP len doručiť odvolanie účastníkov protistrane spolu s výzvou o vyjadrenie. V prejednávanej veci vyjadrenie žalovaného 4/ k odvolaniu žalobcov neobsahovalo žiadne nové skutočnosti, argumenty, dôkazy či právnu kvalifikáciu, ktoré by žalobcom neboli známe a na ktoré by v priebehu konania nemali možnosť reagovať, preto samotné nedoručenie vyjadrenia žalovaného 4/ žalobcom by nemalo znamenať znemožnenie uplatnenia procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Rovnako nesúhlasili s námietskou nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia odvolacieho súdu. Vo zvyšku sa vyjadrili k vecnej správnosti napadnutých rozhodnutí. Vzhľadom na vyššie uvedené žalovaní 1/ až 3/ navrhli dovolania žalobcov 1/ a 2/ odmietnuť podľa § 447 písm. c/ CSP, príp. zamietnuť podľa § 448 CSP.

8. K dovolaniam žalobcu 1/ a 2/ sa vyjadril aj žalovaný 4/.

8.1. Ten k dovolaniu žalobcu 1/ poukázal na to, že do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Uviedol tiež, že súd prvej inštancie odôvodnil svoje rozhodnutie v súlade s § 157 ods. 2 OSP a odvolací súd v súlade s § 220 CSP. K neinformovaniu sa o vyjadreniach k odvolaniam žalovaný 4/ poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. novembra 2013, sp. zn. 6Cdo/277/2013, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. apríla 2013 sp. zn. 6Cdo/467/2012 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. januára 2014 sp. zn. 6Cdo/7/2013. Z vyjadrenia žalovaného 4/ k odvolaniu žalobcu 1/ ako aj k odvolaniu žalobcu 2/ je zrejmé, že je len konštatovaním správnosti rozsudku súdu prvej inštancie a jeho skutkových a právnych záverov. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva, že by odvolací súd viedlo k prijatiu jeho záverov vyjadrenie žalovaného 4/ k odvolaniam žalobcov.

8.2. K dovolaniu žalobcu 2/ uviedol, že ustanovenie § 374 ods. 1 CP sa aplikuje až od 1. júla 2016, kedy nadobudol účinnosť CSP. K nedoručeniu vyjadrení žalovaného 4/ žalobcovi 2/ poukazuje na svoju predchádzajúcu časť vyjadrenia. Zopakoval aj svoje tvrdenia, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je riadne odôvodnený. Ani ostatné námietky žalobcu 2/ nepovažoval za opodstatnené. Dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolanie žalobcu 1/ a 2/ odmietol.

9. K vyjadreniam žalovaných 1/ až 4/ sa osobitne vyjadrili žalobca 1/ a žalobca 2/. Obaja dovolatelia nesúhlasili s tvrdeniami žalovaných a zotrvali na svojej dovolacej argumentácii.

10. Žalovaný 4/ súdu oznámil, že pôvodný žalovaný 4/ - MAFRA Slovakia, a.s., so sídlom v Bratislave, Nobelova 34, IČO: 31 333 524 zanikol dňom 1. januára 2020 v dôsledku zlúčenia so spoločnosťou MAFRA Slovakia, a.s., so sídlom v Bratislave, Nobelova 34, IČO: 51 904 446. Na základe uvedenej skutočnosti, ktorá nastala v priebehu dovolacieho konania, dovolací súd v zmysle § 64 CSP rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku I. tohto rozhodnutia.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany sporu, v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), žalobca 1/ zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) a žalobca 2/ ako fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolania žalobcu 1/ a žalobcu 2/ sú prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f/ CSP) zároveň aj dôvodné.

12. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

13. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podľa § 449 ods.1, 2 CSP, ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší. Dovolací súd zruší aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, len ak nápravu stavu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu.

15. Podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

16. Podľa § 374 ods. 1 CSP, súd prvej inštancie doručí odvolateľovi vyjadrenie k odvolaniu a umožní mu vyjadriť sa k nemu najneskôr v lehote desať dní od doručenia.

17. Podľa § 209a ods. 1 OSP, ak nejde o prípad uvedený v § 209 ods. 1 druhej vete, doručí súd prvého stupňa bezodkladne odvolanie ostatným účastníkom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve účastníkov, aby sa k odvolaniu vyjadrili.

18. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

19. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

20. Právo na spravodlivý proces zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“) zahŕňa právo, aby každá strana občiansko-súdneho konania mala primeranú možnosť brániť svoju záležitosť pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane. Rovnaký princíp vyplýva aj z článku 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. Jedným z prvkov spravodlivého procesu v zmysle článku 6 Dohovoru je jeho kontradiktórny charakter. Súdne rozhodnutie je výsledkom konfrontácie medzi stranami, z ktorých každá musí mať možnosť vyjadriť sa a popierať požiadavky, dôkazy a argumenty druhej strany. Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby sa vypočuli jej argumenty a návrhy (sp. zn. I Obdo 60/2017).

21. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), zhrnutá v rozhodnutí vo veci Ringier Axel Springer a.s. proti Slovenskej republike č. 35090/07, § 85 a 86, 4. október 2011, a neskôr zopakovaná v prípade Trančíková proti Slovenskej republike, č. 17127/12 § 39, 13. jún 2015, uvádza:

- princíp rovnosti zbraní, ktorý predstavuje jeden z prvkov širšieho konceptu práva na spravodlivý proces vyžaduje, aby každej strane sporu bola daná rozumná možnosť prezentovať svoj prípad za podmienok, ktoré ju nevystavujú podstatnej nevýhode vo vzťahu k druhej strane sporu (Niderost- Huber proti Švajčiarsku, č. 18990/91, 18. február 1997, § 23),
- koncept práva na spravodlivý proces požaduje právo na kontradiktórny proces, v súlade s ktorým

strany sporu musia mať príležitosť nielen mať vedomosť o dôkazoch, ktoré sú potrebné pre ich úspech v spore, ale tiež mať vedomosť o všetkých vykonaných dôkazoch a predložených vyjadreniach za účelom vplývať na rozhodnutie súdu. Akokoľvek, právo na kontradiktórny proces nie je absolútne, a toto právo môže závisieť na špecifických črtách daného prípadu (Krčmář a ostatní proti Českej republike, č. 35376/97, § 40, 3. marec 2000, Hudáková proti Slovenskej republike, č. 23083/05, § 26, Asnar proti Francúzsku (č. 2) č. 12316/04, § 26, 18. október 2007, Vokoun proti Českej republike č. 20728/05 § 26, 3. júl 2008),

- konkrétny účinok daných vyjadrení k rozsudku domáceho súdu má len malý význam. Je na stranách sporu posúdiť, či je alebo nie je potrebné sa vyjadriť (Milatová a ďalší proti Českej republike, č. 61811/00, § 65, Gaspari proti Slovinsku, č. 21055/03, § 52, 21. júl 2009),

- zvlášť dôležitá v týchto veciach je dôvera strán konania v spravodlivosť justície, ktorá je založená na viere, že títo mali možnosť vyjadriť svoje názory ku každému dokumentu založenému v spise (Asnar proti Francúzsku (2), č. 12316/04, § 25, 18. október 2007).

22. Dovolatelia 1/ a 2/ prípustnosť podaných dovolaní vyvodzujú z § 420 písm. f/ CSP a k tomu dovolaciemu dôvodu zhodne uvádzajú, že súdy im nedoručili vyjadrenia žalovaného 4/ k ich odvolaniam a tak sa k nim nemali možnosť vyjadriť.

23. Z obsahu spisu vyplýva, že vyjadrenie žalovaného 4/ k odvolaniu žalobcu 2/ z 22.06.2015 bolo doručené súdu prvej inštancie 13.07.2015 (č.l. 2206 súdneho spisu) a vyjadrenie žalovaného 4/ k odvolaniu žalobcu 1/ zo 16. júna 2015 bolo doručené súdu prvej inštancie 3. augusta 2015 (č.l. 2215 súdneho spisu). Odvolací súd ani súd prvej inštancie vyjadrenia žalovaného 4/ nedoručili žalobcom 1/ a 2/ ani ostatným stranám a o odvolaniach žalobcov 1/ a 2/ rozhodol odvolací súd rozsudkom 26. októbra 2016. Odvolací súd prihladal k vyjadreniam žalovaného 4/ k odvolaniam žalobcu 1/ a 2/, keď ich opísal v bodoch 5 a 6 odôvodnenia svojho rozsudku. Z hľadiska ich obsahu vyjadreného i odvolacím súdom v odôvodnení rozsudku je potrebné skonštatovať, že ide o skutkovú i právnu argumentáciu žalovaného 4/ v snahe vyvrátiť opodstatnenosť odvolacích námietok žalobcov 1/ a 2/. Žalovaní 1/ - 3/ v tejto veci poukazovali na skutočnosť, že vyjadrenia žalovaného 4/ k odvolaniam žalobcom boli doručené ešte za účinnosti OSP, kde však § 209a ods. 1 OSP explicitne nestanovoval povinnosť doručiť vyjadrenie k odvolaniu odvolateľom. V rámci svojej argumentácie pripustili, že je v súlade so zásadou kontradiktórnosti konania a rovnosťou zbraní, aby vyjadrenie k odvolaniu bolo predložené odvolateľovi, avšak iba v tom prípade, ak obsah daného vyjadrenia má zásadný vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu. Tento názor podporili aj pripojenými rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (3Cdo/23/2011, 6Cdo/277/2013). Uviedli tiež, že nestačí jedna izolovaná vada na uplatnenie dovolania, ak konanie ako celok vykazuje znaky spravodlivosti. Žalovaný 4/ vo vyjadrení poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (6Cdo/277/2013, 6Cdo/467/2012, 6Cdo/7/2013) v súvislosti s tým, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva, že by odvolací súd viedli k prijatiu jeho záverov vyjadrenia žalovaného 4/.

24. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Obsahovo zhodnú námietku už posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (napr. II. ÚS 835/2016, II. ÚS 94/2018). V rozhodnutí II. ÚS 94/2018 okrem iného konštatoval „...v pozadí možnosti vyjadriť sa k právnemu

názoru protistrany je požiadavka, aby účastník konania nebol objektom konania, aby sa nerozhodovalo „o nás bez nás“, ale s účasťou účastníka a aby mala rozhodujúca autorita k dispozícii všetky perspektívy pohľadu na vec. Ide o samotnú podstatu férovosti konania. Možnosť vyjadriť sa nemá len praktický, ale aj symbolický význam. Z toho dôvodu môže byť do značnej miery potlačený obsah samotného vyjadrenia (porov. SETTEN, O. J. Applications of the fair hearing norm in ECHR article 6(1) to civil proceedings: with special emphasis on the balance between procedural safeguards and efficiency. Cham Springer International Publishing, 2016, s. 213 a nasl.; autor nazýva problematiku The „Response“ Issue). ... Štrasburská judikatúra pripúšťa kompromisy pri rôznych dokumentoch zaslaných účastníkmi súdu, ktorých cieľom nie je ovplyvniť rozhodovanie, ale justícii neumožňuje úľavy pri takpovediac prvotných a základných vyjadreniach k opravným prostriedkom tak, ako je to v prerokúvanej veci.“

25. Všetky rozhodnutia uvádzané vo vyjadreniach žalovaných 1/ - 4/ k dovolaniam žalobcov 1/ a 2/ vydal Najvyšší súd Slovenskej republiky, či Ústavný súd Slovenskej republiky pred rozhodnutím ESĽP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike. V prípade nedoručenia vyjadrenia k odvolaniu protistrane nemá ani zásadný vplyv, či k nemu došlo počas trvania účinnosti OSP alebo CSP, pretože aj predmetné rozhodnutie ESĽP bolo vydané ešte za účinnosti OSP a jeho závery sú platné a uplatniteľné aj pre obdobie od začiatku účinnosti CSP, ktoré malo snahu zohľadniť spomínanú judikatúru ESĽP (najmä v ustanovení § 374 ods. 1 CSP) vychádzajúc i z toho, že Dohovor v otázkach ľudských práv a základných slobôd má prednosť pred zákonom, pokiaľ poskytuje ochranu v širšom rámci ako vnútroštátny zákon. Judikatúru ESĽP vo svojej rozhodovacej praxi zohľadňuje Ústavný súd Slovenskej republiky i všeobecné súdy. Právo strán sporu na doručenie prvotných a základných vyjadrení k opravným prostriedkom ostatných strán je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie. Vo fáze opravného (odvolacieho) konania sa štandardne očakáva, že sa k odvolaniu vyjadrí protistrana a k jej vyjadreniu bude vytvorená možnosť kontradiktórnej reakcie v podobe repliky odvolateľa. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru odvolacieho súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhá strana sporu. Každá strana musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné na to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkami predloženými súdu na účely ovplyvnenia jeho rozhodnutia a musí mať primeranú možnosť vyjadriť sa k nim. Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať (contra dicere) požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby vypočuli jej argumenty a návrhy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 31/2016, III. ÚS 32/2015, I. ÚS 276/2016). Obdobné závery prijal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (napr. sp. zn. 1Cdo 29 a 30/2018, 2Cdo/161/2018, 3Cdo 101/2018, 4Cdo 193 a 200/2018, 5 Cdo 112/2018, 6Cdo 102/2018, 7Cdo 16/2018, 8Cdo 192/2016).

26. Dovolací súd na základe vyššie uvedených záverov dospel k záveru, že dovolania žalobcov 1/ a 2/ sú v zmysle § 420 písm. f/ CSP prípustné a zároveň aj dôvodné, a preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

27. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.